

గూడ, సానాళా, త్వం ఆది, ఆను ప్రథమంబ కర్తృవద మలు తెందును, మూంఁగు
 ద్వితయంబ కర్తృవద మలు. ఉరరీ కురుతామి, ఆను త్రియంబదమును ఉన్నవి
 కాబట్టి ద్విత్యక్ సకర్త కర్తరి ప్రత్యాగము త్వం ఆది కథంభూత ఏవం గిమ
 ను ఎట్ల వాడెను? యస్మయ! ఏవం ఏవీకాదేవికంటెను వేరుగా వేసి వాడెను సో
 కథంభూతాః ఆనీకాదేవి యెట్టిదో త్వస్యయ్య నీకంటెను వేరుగా వేసియెను. కై
 భూ వేసివేతః భూ విజ్ఞమ స్మిత కటాక్ష నిరీక్షణైశ్చ- కనుబామ ల విలాసము,
 బిజునమ్మ-క్రీడం ట బూపులు ఆను వాని తాను పునఃక్రైః ఇంకను వేసి తో వి
 శ్లేః విలాసైః ఆనెకవిధములైన శృంగార పిష్టి తములతో, పునఃక్రైః ఇంకను
 వేసి తో ఉదార మధూరైః భాత్రైః సంభరములును మనోహరములును లిన,
 చిత్ర వృత్తులతో.

శబ్ద రూప సమనములు. (భాత్రైః) భావేన, భావాభ్యాంభాత్రైః. భావశబ్దం కారం
 తో పుం లింగః తృతీయో బహువచనాంతః. (ఉదార మధూరైః) ఉదారాశ్చ మధూ
 రాశ్చ మధూరాశ్చ ఉదార మధూరాః, త్రైః. ఉదార మధూరైః. కిశోషణో భయ కర్థ
 దారయము. మధురేణ మధురాభ్యాం, మధూరైః. ఉదార మధూర శబ్దః కారం
 తో పుం లింగః తృతీయో బహువచనాంతః. (వి విధైః) వి విధేన-వి విధాభ్యాం- వి విధైః,
 తో పుం లింగః తృతీయో బహువచనాంతః. (విలాసైః) విలా
 సవిధ శబ్దః కారంతో పుం లింగః తృతీయో బహువచనాంతః. (విలాసైః) విలా
 సన- వి లాసాభ్యాం-విలాసైః- విలాసశబ్దః కారంతో పుం లింగః తృతీయో బహు
 వచనాంతః. (భూ విజ్ఞమ స్మిత కటాక్ష నిరీక్షణైః) భూవోః విజ్ఞమః భూ విజ్ఞ
 మః, పశ్యేత్ త్వయశ్చ ము కటాక్షచిహ్న నిరీక్షణం, కటాక్షణనిరీక్షణం, పశ్యేత్ త్వ
 యశ్చ ము, భూ విజ్ఞమశ్చ స్మితం చ కటాక్ష నిరీక్షణం చ భూ విజ్ఞమ స్మిత కటా
 క్ష నిరీక్షణాని, త్రైః. భూ విజ్ఞమ స్మిత కటాక్ష నిరీక్షణైః. ధృంభ్యము. నిరీక్షణేన
 నిరీక్షణాభ్యాం- నిరీక్షణైః. భూ విజ్ఞమ స్మిత కటాక్ష నిరీక్షణ శబ్దః కారా
 తంత నపుంసక లింగః తృతీయో బహువచనాంతః. బ్రువేష్యయము. (య) త
 యాయ. యః, య శబ్దః కారంత స్త్రీ లింగః ప్రథమైక వచనాంతః. (శృంగ
 య) తవ వికారః త్వస్యయ్య. త్వస్యయ్య-త్య స్మయ్యా-త్య స్మయ్యః. త్వస్యయ్యశబ్దః
 కుకారంత స్త్రీ లింగః ప్రథమైక వచనాంతః. (ప్రేమ) ప్రేమ-యం వాం-యాయసి,
 యస్మశ్చబ్దః కారంతః పుం లింగః ప్రథమైక వచనాంతః. (ఆపి) ఆప్రయము.
 (యస్మయః) యస్యః, వికారః యస్మయః. యస్మయః, యస్మయో-యస్మయ్య,
 యస్మయ శబ్దః కారంతః పుం లింగః ప్రథమైక వచనాంతః. (ప్రవి) ఆప్రయము.
 (సా) సా, వే, తాః, త శబ్దః కారంత స్త్రీ లింగః ప్రథమైక వచనాంతః. (మామే) మా
 మే, మ- ఆవా, నో-ఆస్మానీనః. ఆస్మ శబ్దః కారంతః పుం లింగః ద్వితీయైక
 వచనాంతః. (నీలా) నీలా-నీలే-నీలాః, నీలాశబ్దః. కారంత స్త్రీ లింగః ప్రథ
 మైక వచనాంతః. (నివాం తమ్) ఆప్రయము. (ఉరరీ కురుతామి) ఉరరీ కు రుతాం.
 ఉరరీ కు రుతాం-ఉరరీ కు రుతామి. ఉరరీ వి వి శబ్దపూర్వక దుప్రవి-కరణే-ఇ
 త్యసేద్ద్యతో. ఆప్ర వైవది లాట ప్రథమ పురుషైక వచనాంతః. ఉరరీ కు రు

పరకరణములను కలగినవారు, కథం-ఎట్టు, యథార్థం-తగినవిధముగానో
 కృత్యా-ఏమి చేసి, ఆభినందన-సంతోషంప జేసి, కా-ఎవరిని, దేవ-చెట్టు
 లను, కై-వేసి చేత-భావై-చిత్రవృత్తులతో, భావై-కథంభూతై-చిత్రవృత్తు
 లెట్టువో, ఆభినందన-క్రితనైనది, పునఃకథంభూతై-వింకను ఎట్టువో, ఆభినందన
 తై-మిక్కిలి ఆప్తరసమును కల్గించునవియు, పునఃకథంభూతై-వింకను ఎట్టువో
 ఆపూర్వరసమువిధై-ఆపూర్వముగానున్న శృంగారరస విశేషముతో కూడినవి. కథావిభు
 య-ఆనుష్టుప్-ప్రతిష్టుటము, ఆహం, ఆమ వ్రథమాత కర్మ పదము భగవంతు పరితః,
 ఆనుష్టుప్-యాంత కర్మ పదము. భవేయం, ఆనుష్టుప్-పదము, అన్నవిగనుక సకర్మకర్త
 ప్రయోగము భగవతీ, సంభాషనము

శబ్ద రూపన మానములు (భావై) భావేన-భావాభాస-భావై. భావశబ్దః ఆకారంతః
 పుంలంగః తృతీయా బహువచనాంతః. (ఆనుష్టుప్) ప్రేయము. (ఆపూర్వరసము
 విధై) ఆపూర్వప్రసాదసత్త ఆపూర్వరసః. విశేషణిపూర్వ పదకర్మధారయము. ఆపూర్వ
 రసేన ఆనుష్టుప్ : ఆపూర్వరసము విధై. తృతీయా వత్పరుషము. ఆనుష్టుప్-ఆనుష్టు
 భాసం, ఆనుష్టుప్ : ఆపూర్వరసము విధై శబ్దః ఆకారంతః పుంలంగః తృతీయా బహువ
 చనాంతః. (ఆపూర్వప్రేయ) అతిలంఘః ఆద్యతానో ఆప్రద్యుతానో తై. ఆప్రద్యుతై. ప్రే
 థిసమానము. ఆద్యతాన-ఆద్యతాభ్యాం. ఆద్యతై. ఆప్రద్యుతశబ్దః ఆకారంతః
 పుంలంగః తృతీయా బహువచనాంతః. (ఆభినందన) ఆభినందన-ఆభినందనాభ్యాం. ఆభి
 నందనై. ఆభినందనశబ్దః ఆకారంతః పుంలంగః తృతీయా బహువచనాంతః. (ఆభినందన)
 ఆప్రేయము. దేవ-దేవ-దేవ-దేవః. దేవశబ్దః ఆకారంతః ప్రేయం ద్వితీయా బహు
 వచనాంతః. (భృతాన) భృత-భృత-భృత-భృతః. భృతశబ్దః ఆకారంతః పుం
 లంగః ద్వితీయా బహువచనాంతః. (యథార్థ) యథార్థం ఆచతం నెనతిక్రమ్య, యథా
 చితమ్. ప్రేయభావసమానము. యథాచిత పరిచ్ఛదః యథార్థం యథాచిత
 పరిచ్ఛదినః. తానో యథాచిత పరిచ్ఛదినః. పరిచ్ఛదినః, పరిచ్ఛదినః, పరిచ్ఛదినః. యథా
 చిత పరిచ్ఛదినశబ్దః నకారంతః పుంలంగః ద్వితీయా బహువచనాంతః. (యథా
 శ్చయ) ఆత్మం ఆనతిక్రమ్య యథార్థమ్. ప్రేయభావసమానము. (సంభావయంత)
 సంభావయంత. సంభావయంతే-సంభావయంతః సంభావయంత్యశ్చ. ఆకారంతః పుం
 లంగః ద్వితీయైకవచనాంతః. (ఆభిత) ప్రేయము. 'ఆభిత' పరితః సమయానిక
 శాహువ్రతయోగే ఏ యథాత్రికమచిత ఆభితః భవంతో ఏ ద్వితీయానిభ్యై వచ్చి
 నది (భగవతీ) భగవన్-భగవంతై, భగవంతః. భగవత్తబ్దః ఆకారంతః
 పుంలంగః సంభాషన ప్రథమా విభక్తిః రస+ఆనుష్టుప్. రసానుష్టుప్. సవర్గదీర్ఘసంధి.
 ఆహం+ఆద్యతై. ఆప్రద్యుతై. యథాదేశసంధి. యథా+దీచిత. యథాచిత. సుదాసంధి. పరి
 ఛదినః+యథార్థం. పరిచ్ఛదినో యథార్థం. రుప్తము. ఆప్తము. సుదాసంధి. య
 థా+ఆత్మం. యథార్థమ్. సవర్గదీర్ఘసంధి. ఆభితః+భగవన్. ఆభితోభగవన్.
 రుప్తము. ఆప్తము. సుదాసంధి. (భవేయమ్) భవేయం. భవేయ భవేయ భూసత్త
 యం ఇత్యస్తాద్యతో. తి పరస్మై పరి. విధివిజ్ఞ. ఆత్మమ పురుషైకవచనము.

ఉదాహరణకు - సంభావనలంకారము. దీనిని విశేషముగా నిష్కృష్టముగా
కేంద్రముగా వాడిన భవంతియును - వాని చుట్టూ వేసి చుట్టూ వలయు
నని సంభావించుట.

భూవేదం, నిరతిశయానందముగల పరమపదమున నిండొలగమునందు ఉన్న
యింబ ముందట యుండదు వెనుకట యుండదు ప్రక్కలసాబగులను ఉన్నిటని
ఉనుభవించుటకై ముట్టియుండవలయునని అర్థమందు తిక్కరచ పదమున్నాడు
క్షణమునకు క్షణమేనకు మాత్రసవిధముగా ఉప్పుడు కప్పుడు నవనవముగా తోచుచు
ఉన్నట్లున్న సామ్రాజాది భావములతో శ్రీ భూనీలాదేవులను సంతసించజేసిగత
చామర వేస్త్రాది హంతకా పక్షరణములను ప్రసాదించియున్న విష్ణువ్రీనాది నిత్యరంధరు
లను వారివారి యధిపారములకు తగిన విధముగా సత్కరించుచున్న దేవరవాది,
ఉష్ణియందు ఈ బహుమతిని పొందుటకై దాసదను సూడ ఒకదనున్నాడని బావు
జ్ఞానుబు ముందును వెనుకను సేవించియుండగలనని విన్నవించుచున్నాడు. ఇట్టి
నంద్ర సుఖావయంతమి " అని యానందము.

హా హాన హాన! హాత కోకిల! ఖిలొకిల! జీ మాం
మువ్వ న్న హా! ఆహ మిదం కీ ము వాచ వాచా!
త్యా మంగ! మంగళానునా స్వద మస్త హేయం
ఈ స్మర్తృమేవ కథ మర్హతి మాధునంహా! ॥ ౪౪ ॥

పదవిభాగము. హా, హస్త, హస్త, హతకః, డెస్సి, బలః, డెస్సి, థిక్, హం, మహ్నో,
హ్యో, డెహం, బిదం, కిం, ఉవాచ, వాచా, వ్యాం, డెగ, మంగళగుణాస్థదం, డెస్స
కయం, తః, స్యత్తుం, ఏవ, కథం, డెర్కలి, మాద్యక్, తింహః.

[illegible]

అకాంక్ష కథం ఆర్యునిః ఎట్ల ఆస్మయే నా. ఎ వదు? మావ్యక్తిం హు. నావంతు
 పాపమే గావు జన్మవాడు. కింకరుః ఏమి బేయిటకు? ఆస్మత్ప్రంపరతల
 చు ఆనుటకే, కం. ఎ వనిని త్వరి-నిన్ము (దేవర వారిని) త్వరి కథంభూతం. నీ
 చెట్టి వాడె మ? ఆస్తవేయిం. సమస్త వేయి గుణములు వని వాడె మ. పునః
 కథంభూతం. ఇం కను ఎట్టి వాడె మ? మంగళ గుణాస్పదం- మంగళ గుణ
 ములకు స్థానమైన వాడె మ. ఇదం కిం ఉవాచ- దేవిని చెప్పితి నాకదా! కం
 ఎ వదు? ఆహం- మహా వేమి ఆహం నాదంబూతం. తాన నిరీ వాడె మ. గుణావతే

అంహంసి, అంహ శ్శబ్దః సకారంచ నప్రంసకలంకః ప్రథమైకవచనాంతః, కలు
షం వృజ్యై నోఽహ మం హాదురి త దుషప్రతయో విత్తమరః. హజక్+అస్మి,
హ త క్కొన్సి, రుత్తము - ఉత్తము, సుతాసంధి పూర్వరూప సంధి, ఖలః+అస్మి,
ఖలొన్సి, రుత్తము ఉత్తము, సుతాసంధి, పూర్వరూప సంధి, ధిక్+మాం, ధి జోహ
మి, అనునాసిక సంధి, మాధ్యక్+ అంహః, మాధ్య సంహః, జత్తసంధి

ప్రసంగి లంకారములు వనంవ తలకావృత్తము త-జ-జి-జ-గనలుండ
వలయును. వృత్తరేఖలుకారముః వృత్తిరేఖో విశేషశ్చైవ ఉపమానోపమేయయో
ఉపమేయస్యైవ పర్యేష్యమసి ఉభయ ప్రాయోగేన ప్రత్యవేకత్వము, కల్పన గుణావృద్ధ
త్వము విశేషముగా చెప్పబడి, తనచే కేవలము పాపరూపభూమిను అనర్హత్వా
మును చెప్పబడినది. కనుక వృత్తిరేఖలంకారము.

భావము, పరమపదనాథుని పేరాలిగముందు నిత్యక్రైంత్యమును చేయగలుగ
వలయును అని శ్రీంద అశించునారు. అపరమపురుషుని అసంఖ్యేయ కల్పన గుణము
లను తమ అంతువేసి అయోగ్యతలను తలచుకొని 'ఉత్తమాత్తముడైన తిన్న
మయొక్కడ! అధ మాధ్యముడైన నేనెక్కడ! దేవతలకర్మమైన పురోదాశమును
మీకే అశించిన విధముగా నదా మహాత్ములకు తగిన భగవత్క్రైంత్యమును
నేను కోరుట! మతిచెడి యిట్లును అశపడవచ్చునా! సంసార సంధియునే
యెదుగని నిత్యసూదులు అశపడదగిన నిత్యక్రైంత్యమును నిత్యసంసారియై
న నేను అశపడుట వచ్చిదమేగదా! హా! హా! ఎంత సాహసమైన పనికి చేయ
సాహసించితిని! అని తమను తామే అసప్రసాదించుచున్నారు.

అయ్యో! పాపిని, దురిత్రుడను నన్ను మడిచిపొయి కొన్ని పరికినాను పాపియై
డను, ఏమేమో పరికించిని అభిలషయప్రత్యనక కల్పబ్రైతవామైన దేవరవారిని
ఈ పాప రూపము స్మరించుటకును తగదుగదా! అనుచున్నారు. 'మాధ్య
సంహః' నావంటి పాపి, అనవలసినబాధ 'నావంటి పాపము! అని తమను
పాపముగానే చెప్పుకొనుట, పాపప్రాచుర్యమును బట్టి పాపమే రూపుద్రష్టి
కదా నేనున్నాను. అనబడినది.

అంహః ప్రసవ్నా విని గృహ విశోధ్న బుద్ధిం బుద్ధిం

వ్యాధ్యాయ విశ్వ మశివం జనుషానుబద్ధమ్

అధాయ సద్గుణ గణానపి నాహ మర్హః

త్వత్పాదయోర్భదహ మత్ర బత నిమగ్నః ॥ ౧౮ ॥

పదవిభాగము, అంహః, ప్రసవ్నా, విని గృహ, విశోధ్న, బుద్ధిం, బుద్ధిం, వ్యాధ్యాయ,
విశ్వం, అశివం, జనుషా, అనుబద్ధం, అధాయ, సద్గుణ గణాన, అపి, న,
అహం, అర్హః, త్వత్పాదయోః, యత్, అహం, అత్ర, బరాత్మత్, నిమగ్నః,
అర్హము. సారము! అంహః నా పాపమును, ప్రసవ్నా బలాత్కారముగా, వినిగ్ని
హ్నః పోణాత్మకానీ, బుద్ధిం బుద్ధిం, విశోధ్నః శుద్ధముగా చేసికొనియు, జనుషా

యెందులకావచ్చును. వ్రాసిన పదములు: ఆకాశం హా పుంలంగ: పృథ్వీ భూవ భూనాంహా. (యత్) ప్రా
 యమ. యత్తద్భవస్య తాతా. నివృత్తమయ. (అహమ్) అహం-అహం-వయమ్. ఆహ్వానం
 దత్తానాం హా పుంలంగ: ప్రథమైకవచనాంహా. (ఇత) ఇతలం చాప్రాయము. (విశాఖ) ఆహ్వానము.
 "చితాయం బరతాప్రాయం బరతాప్రాయా శ్రీరాధాకా?" నివృత్తమయ. (నిమగ్న: నిమగ్న: నిమగ్న: నిమగ్న:
 నిమగ్న-నిమగ్న: నిమగ్నశబ్ద: ఆకాశం హా పుంలంగ: ప్రథమైకవచనాంహా. జనుయోమే
 బద్ధం, బసుయోమే బద్ధమే. సవర్ణరీత్యసంధి న+అహం, నాహమ్ సవర్ణరీత్యసంధి. బరతాప్రాయ
 న్మ: బరతాప్రాయ: ఆమనాపికసంధి. యత్+అహం. యదాహమ్, ఇత్యసంధి.

భూదేవి లంకాకథములు. వసంవతియ్యాయతము. త-భ-జ-జ-గగలుండవలయును. వ్రాసి
 రేకాలంకారము. "భూదేవికి విశేషశ్రీ అంకమానాపమయ్యయ్యో." సకల సుఖపరిపూర్ణుడైన
 పరమపదనాథునికి బాలకాలముగా అన్న సమగ్రముయందును గియున్న తాను పాద నన్నిధికి
 ప్రాంత్యము చేయటమే ఎంత శుభకర్మఫలంబునను ఆత్మక తనీ చాక్షునీ యనుట.

భూవయ్య. క్రింది శ్లోకమున తమ పాపప్రాచుర్యమును తలచుకొని ఆయోగ్యతానుసంధా
 నమును చేసియున్న కౌరవ్రాత్యనునుయాలి. సర్వేశ్వరుడు. వచ్చా! ప్రాప ప్రాచుర్య
 మును బట్టి నేమి భయపడ వలయునా దానిని పోనిట్లు ఉన్నాడు కష్టముగా బాలసల
 భముగదా! కాలక్రమే నేమి ఆయోగ్య తానుసంధానమును చేయి అపరమమేదు. అనియు
 గ్రహించినట్లు భావించి యున్న ఆముగ్రహించుచున్నాడు. న్యూమ! దేవరవారు నన్ను కంఠ
 తమునగా చేయటమే యెంత భవిన పుట్టకెని. అనాది కాలముగా అననమిలాది సము
 త్రమున మునిగియున్న నన్ను దేవత వారి దాస్యమునకు ఆర్పింపబడినా చేయటమే సాధ్యముకాదు.
 అనుచున్నాడు. దీని వలన, సర్వేశ్వరుని శ్రీపాదములకు వామ దాస్యము చేయకదే ప్రాప్త
 వలయునని తాము యుక్తము కాదు. విట్టి తమను సూడ దాస్యమును ఆప్తము పశ్యింప
 గలము అను, అసర్వేశ్వరుని యుండని సజాప్రార్థనము చేపు బిడినది అదియే తమరాజ
 శ్లోకములు తెలియును.

ఈ శ్లోకమున రెండవ పాదముందు, చాక్షుయ, చాక్షుయ! అని పాద భేదము లున్నవి.

జానేతిథవా కిమహ మంగ! యదేవ సంగా
 దంగీకరోషి న హి మంగళ మన్త దన్తత్.
 తేన త్వమేన మురరీకురుషే జనంచే
 స్త్రైవాముతో భవతి యుక్తతరోహి కచ్చిత్ " ఆం.

పదవిభాగము. జానే, తిథవా, కిం, అహం, అంగ, యత్, ఏవ, సంగాత్,
 అంగీకరోషి, న, హి, మంగళమ్, ఆస్తాత్, ఆస్తాత్, తేన, త్వం, ఏనం, ఉరరీ
 కురుషే, జనం, చేత్ న్మన, ఏవ, ఆముతా, భవతి, యుక్తతర: హి, కచ్చిత్.

ఆర్థము. అంగ-ఏయ ప్రామాణికతాం అతిథము దాకానివర్తమన, అహం-నేనుద్రా
 సుడిను కిం జానే-ఏమి తెలుసుకుందును. యత్ ఏవ-ఏనాపాపమునై, సంగాత్-
 సంబంధము వలన, ఉరరీ అంగీకరోషి-అంగీకరించుచుంటావా? ఆస్తాత్-ఇంత
 కంటే, ఆస్తాత్-మరియుక, మంగళం-మంచి శుభము, న హి-తేదుగదా! తే
 న-అందుచేత, త్వం-నేవు (దేవత వారు) ఏనం జనం-ఈ జనుని, ఉరరీకురుషే
 చేత్-అంగీకరించితివేన, ఆముతా-నాకంటేను (దాసనికంటేను) యుక్తతర:-వేదాద

అకాంక్ష. నైశామ్యహః. ఆంధ్రమకదా! కః ఏవదు? యుక్తవరః. యోస్సృగ్దు, కు
 కస్తాల్-ఎవనకంటి? యుక్తః. నాకంటిను (దాసునికంటిను) యుక్తవరః. ఆను
 ప్రథమం త కర్తృ పదము. నైశామ్య. ఆనుక్రియా పదమే యుక్తది గనుక, ఆకర్మకర్త
 ర్తరిప్రయోగము. ఆరగభుక్తు. ఆంధ్రకరించితవేసి, కః-ఎవదు? యుక్త-నీవుదేవర
 వారు) కః-ఎవని? ఏనంజనర-ఈ జనుని, కః-ఎందుచేత? తేన-ఆందుచేత, యు
 ఆనుప్రథమంత కర్తృ పదము, ఏనంజనం, ఆనుక్రియ యాంత కర్తృ పదము, ఆరగభుక్తు
 క్ష, ఆనుక్రియా పదము ఉన్నది గనుక సకర్మకర్తరిప్రయోగము. నహి-వేదుగదా!
 కింపదా! ఆప్రోత్ మంగళం-మరియొక మంబులుభము. కస్తాల్-దేనికంటి? ఆస్కాత్-ఇం
 తకంటి. మంగళం, ఆనుప్రథమంత కర్తృ పదము, నహి, ఆనుక్రియా పదము ఉన్నది
 గనుక ఆకర్మకర్తరిప్రయోగము. ఆంధ్రకర్మ-ఆంధ్రకరించుచుంటివో? కః-ఎవదు? యుక్త
 నీవుదేవరవారు) కింపద-దేనినీ యుక్తపదః ఏ నాహి-మునీ, కస్తాల్-ఎందువల
 ను? సంగళః-సంబంధమువలన. యుక్తపద, ఆనుక్రియా పదము, యుక్త-ఆను
 ప్రథమంత కర్తృ పదము, ఆంధ్రకర్మ, ఆనుక్రియా పదము, ఆన్ధ్రవిగనుక సకర్మక
 కర్తరిప్రయోగము. కింజానో? ఏమి యెఱుఁగుదును? కః-ఎవడు? ఆహం-నేను,
 (దాసుడను) కథం-ఎట్లు? ఆధవా-అవిధముగాకానివక్షమున, ఆంగ, సంబంధము
 ప్లబ్ధి రూప సమాసములు. (జానో) జానో-జానీవహి-జానీమహి. జ్ఞా-ఆవబధిసే

ఇచ్చన్నాద్ధావో. అచ్చినేపది లట ఇచ్చమ పురుషైక వచనాంతః. (ఆధవా) ఆ
 వ్యయము. (కిం) కిం-కే-కాని, కింశబ్దు. మకారాంత నపునకలంగః ప్రథమైకవచ
 నాంతః. (ఆహం) ఆహం-అహం-వయమో. ఆస్మచ్ఛబ్దు. దకారాంతః పుంలంగః
 ప్రథమైక వచనాంతః. (ఆంగ) ఆప్రయము. (యతీ) యత-మ-యాని యుష్మ
 శ్బు. దకారాంత నపునకలంగః ద్వితీయైక వచనాంతః. (ప్రవ) ఆప్రయము (సంగ
 తీ) సంగళః-సంగళ్యం-సంగేబ్దు. సంగళబ్దు. దకారాంతః పుంలంగః పం
 బమృక వచనాంతః. (ఆంధ్రకర్మ) ఆంధ్రకర్మ-ఆంధ్రకరుణః. ఆంధ్రకరుణ,
 ధ్వ-దం కృష్ణకరణో. ఇచ్చన్నాద్ధావో. వరన్నై పది లట మధ్యమ పురుషైక
 వచనమ్. (న-హి) ఆప్రయములు (మంగళమ్) మంగళం-మంగళి-మంగళాని
 మంగళవత్త్వం దకారాంత నపునకలంగః ప్రథమైక వచనాంతః. "కల్పానం మంగ
 లం శుభమ్" ఇత్యుయోః (అన్యతే) అన్యత-అన్య-అన్యాని. అన్యశబ్దు. దకారాంత
 నపునకలంగః ప్రథమైక వచనాంతః. (ఆస్కాత్) ఆస్కాత్-అబ్ధ్యం-అభ్యంతః.
 భిదంశబ్దు. మకారాంత నపునకలంగః పంబమృక వచనాంతః. (తేన) తేన-
 తాబ్ధ్యం-తేన. తేనశబ్దు. దకారాంత నపునకలంగః ద్వితీయైక వచనాంతః,
 (యో) యో-యూహం-యూహయో. యుష్మచ్ఛబ్దు. దకారాంతః పుంలంగః ప్రథ
 మైకైక వచనాంతః. (ప్రసమ) ఏతం-ఏనం-ఏతా, ఏనా-ఏతానో-ఏనానీ, ఏతశ్చబ్దు.
 దకారాంతః పుంలంగః ద్వితీయైక వచనాంతః. (ఆరగభుక్తు) ఆరగభుక్తు
 క్ష-ఆరగభుక్తు-ఆరగభుక్తు. ఆరగభుక్తు-కరణో. ఇచ్చన్నాద్ధావో. అచ్చినే
 పది లట మధ్యమ పురుషైక వచనాంతః. (జను) జనుం-జన-జనానీ, జన

శబ్దః ఆకారాంతః పుంలంగః ద్వితీయైక వచనాంతః (ప్రత్య) ఛైవయము. నవపక-
 డయము) ఛైవయము (భవతీ) భవతే-భవతే-భవతే. భూనత్రయము. ఇత్య
 స్సద్భావః పదస్మిపది లట ప్రథమపురుషైక వచనమ్. యుక్త తర్క ప్రశస్తయ
 క్తః యుక్త తర్కః యుక్త తర్కః-యుక్త తర్క-యుక్త తర్కః. యుక్త తర్క శబ్దః ఆకా
 రాంతః పుంలంగః ప్రథమైక వచనాంతః (ప్ర) ఛైవయము. (కప్రత్య) క్తః+భవతీ
 క్తః-క-కే. కింశబ్దః మకాతాంతః పుంలంగః ప్రథమైక వచనాంతః (ప్రత్య) ఛైవయము.
 బాధ+ఆద్యా బాధేఆదా " ఏకః పదాంతాదంతః (6-1-105) యేనాత్రము బేవ. పా
 స్యనాపసంధి వజ్జనది. యతో+పర. యదేవ. ఇత్యసంధి. ఆస్మత్+ఆస్మత్+ఆస్మత్
 స్సాహ. ఇత్యసంధి. చేతో+న. చేన్నేయనానిక సంధి. న+పర. నైవ. వృద్ధి సంధి. ఆ
 మతో+భవతి. ఆయతోభవతి. తువ్యము. ఆత్మము. సుఖముసంధి. యుక్త తర్కః+
 ప్ర. యుక్త తర్కః. తువ్యము. ఆత్మము. సుఖముసంధి. క్తః+భవతీ. కప్రత్య. స్మృత్యసంధి
ప్రసంగైక లంకారములు. వసంత తిలక వృత్తము. త-భ-అ-జ-గ గలుందును.
 ఉల్లాసాలంకారము. " ఏకస్య గుణాదేవాభ్యం ఉల్లాసో నృస్స తోయతి. తనగుణాభ్యం
 తను సంబంధ మవలన ఆంగీకరించి ఆనుగ పొందుట వలన ఉల్లాసాలంకారము.
 భావము సర్వేశ్వరుని యొక్క నశాపైన క్రుమ తలచుకొని నెమరదాన పలుకుచున్నాడు.
 తస్మిన్యందుగల తుర్ముగములను చూచినచో దేవరివారి శ్రీపాదములకు ఆనయం
 జన్మి. ఆని ఇష్టయూ పవచ్చును. వాని. దీక్షోయివ్రాసి వస్త్రస్నేహ సతామేతద గర్భ
 రమే. ఆనియూ. పశుషణ్ణోవాస్మగ్రేష్ట. యది వారావతి స్మృయమా. ఆయం ఆనంద
 గోవి రక్తింపగల దేవర వారికి సాధ్యమ కాదేమైన కలదా నాయందు నేమగా
 సంపాదించు ముంబదెదియును వేదు. ఆనుచున్న సేవపు. ఉన్నావర వర వారిము
 ది పాశు పేలును కరని చెపునాధ్యమ నున్నా. యమవైష వృక్షవతే తన లభ్య
 తను నర్థ దేవర వారుగా ఆనుగ కొంచు సమయమున ఆయోస్పదెను. ఆని తలగ
 పాతలండుటయే కాక వాకముత్తె యోస్పదెవునును వేదు. ఆని ద్రేర్ముగా
 తాము తల్లి నిలబడుటయే ప్రాప్తమనును గదా/ఆను చున్నాడు.

"ఆవన వివ్రేపుతి నివైచ్చ మే బాదు పాదకమలం వెలక్కిన్లు. (143) ఆనెది
 శివరన భూషణాదిప్రసాక్తి యలట ఆనుసంధియము. ఆనగా. సర్వేశ్వరుడే యతని
 లభింపజేరినపుడు విజనకి గల పాపముగూడ ఆక్షయకము. ఆనియర్థము.
 బిభృష మదివాళ మునుల వ్రజ్జనప్రసాక్తిని చూడెడు. " స్వామి యాయె స్వ
 తంతనాన వవనీ, స్వమగయ పరతంతనాయిరుక్కిది వివ్రే స్వస్వయంతే పది నై
 క్తు. మిళితీ, పాపంగతి ప్రధానముగ ఎల్లపుడుమే పాతకముమే ప్రతి బిభ
 కమగ మాట్టాడు " ఎద్రై, వివ్రావీ పరగవ న్మీకాతమకాపాయి పుప కాట్టపుట్టను.
 స్వామియై, స్వతంత్రుడైన యతడు. జీత్తే. పరతంత్రుడై యున్న యతనిని తన యిచ్చ
 వేవ లభింప దలచినపుడు. పాపములందు ప్రధానముగా వెక్కింపబడు పాతకము
 కూడ ప్రతిబంధకము కాదు. ఆయట. దనివలన పరగవ న్మీకాతాపాయి పుమ చుప
 బిదినది. " ఆని మునుల ఎవరలము.

యన్నా శుభవామ భవదీయ కటాక్ష లక్షం
 మునుజగన మది వద మున్ను నగనము.

సత్యకర్మవైవ కిల కింభవ సంభవము

విద్యావ్యవద్యరహితా నచ విద్యతే మే ।

కించ త్యదంబిత పదాంబుజ భక్తి హీనః

హామం భవామి భగవన్ భవానో భవానో దయామాన్ ॥ ౧౬ ॥

అథాపి యోగిని సత్యకర్మవైవ కిల కింభవ సంభవము విద్యావ్యవద్యరహితా నచ విద్యతే మే । కించ త్యదంబిత పదాంబుజ భక్తి హీనః హామం భవామి భగవన్ భవానో దయామాన్ ॥ ౧౬ ॥

అథాపి యోగిని సత్యకర్మవైవ కిల కింభవ సంభవము విద్యావ్యవద్యరహితా నచ విద్యతే మే । కించ త్యదంబిత పదాంబుజ భక్తి హీనః హామం భవామి భగవన్ భవానో దయామాన్ ॥ ౧౬ ॥

అథాపి యోగిని సత్యకర్మవైవ కిల కింభవ సంభవము విద్యావ్యవద్యరహితా నచ విద్యతే మే । కించ త్యదంబిత పదాంబుజ భక్తి హీనః హామం భవామి భగవన్ భవానో దయామాన్ ॥ ౧౬ ॥

అథాపి యోగిని సత్యకర్మవైవ కిల కింభవ సంభవము విద్యావ్యవద్యరహితా నచ విద్యతే మే । కించ త్యదంబిత పదాంబుజ భక్తి హీనః హామం భవామి భగవన్ భవానో దయామాన్ ॥ ౧౬ ॥

[illegible][illegible]

కింభూయసా ప్రలపితేన యదేవ కింబత్

పాపావ్స మల్లి మురు వా తవశేషమేషః

జూరూప మునుపటివలె

యోజనాత్మకమైన మన ఆంధ్ర ప్రదేశ్ స్వయం సహాయక బృందం. ఇది.

ప్రభుత్వము కై చూచునా పరిస్థితిని ఎంతో దయతో చూచుకొనేవాడని తెలుసు
బారు వాటితో కేటంగి ఏమీ జరుగలేదు నా తలనుకున్న పరిష్కారము: యుద్ధం
యుద్ధం. ఏనాడు గెలిచి కృపయా చేయజ్ఞు.

[illegible][illegible][illegible]

[illegible]

[illegible]

ಪ್ರತಿಭಾವಂತರಾದವರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ

$\frac{d}{dt} \left(\frac{1}{\rho} \right) = - \frac{1}{\rho^2} \frac{d\rho}{dt}$

అంశం: (6) గ్రామ పంచాయతీ పరిధిలో

అంశములు: ఆదిత్య వైది సామంతులు.

పదవిని వదిలి, దేవుని పాదాల వద్ద ప్రసాదించి తన రాజ్యాన్ని వదిలి
శ్రీమం. పేరి ఉన్నాడు. ముందు ప్రజల మేరే ప్రజలు. విశాఖ. ఈ కార్యం
శ్రీమం. పేరి. పరిపాలన.

[illegible]

1. The first part of the paper is devoted to the study of the properties of the function $f(x)$ defined by the equation

[illegible]

60

[Faint handwritten notes at the bottom of the page]

[illegible]

నానల ముంబయి నుండి (శ్రీ సుధామణి బులు) దాసుని నిర్దేశము
 గా గ్రహించి ముంబయి దువలన దాసుని తొక కొడుకయిన తోడు,
 దేవి ముంబయి, బిడ్డ దాసుడను పేర్ల వలంబమున పొందు ముండినను
 తులసి బిడ్డ సొంధ కొడుకైన పైన బిడ్డ ముందు, తన్ను దాన విషయం
 ననుచు తోడులకు బాహువులు దాసుని పరిభ్రమించుచున్నది. ను
 విన కదలే త్తు క్షిప్తస్త్రే యుజ్యోగ సంధియూః (యతిరాజ సప్తతి) దేవి
 యు. " కామూడి దాన ముంబయి పదాన తాన ము (యతిరాజ పరిశీల) దేవి
 యు పేర్ల నట్లు ప్రసన్న నుదన శ్రీమద రామ నామ పరిచయం దాసు
 నికి యాచరించు. సంబంధించి నామ సంబంధించి వలన బల
 స్థమైన కర్మము, నాన దేవి రామము దేవి వలంబముల వలన యున్నది.
 దేవి ముంబయి (దేవి ముంబయి నామ ముంబయి కలగల) తోడులము.
 నానల ముంబయి పరిచయం దాసుని పరిభ్రమించుచున్నది (దేవి ముంబయి)

గర్భోష్ఠ నిర్మూల నివేదన భస్మదేవతః
 క్షౌద్రయస్థిః 2 తిమిరస్థిః 2 పృష్ఠస్థిః 2 బంధః 1
 జన్మంతరాణి ను విచరిత్రై పరస్పర ప్రా
 ప్తి ప్రాచీ ముప్రతిపత్తి యితి శ్రీరామి ॥ ౩ ॥

ప్రతిపత్తి భాగము: గర్భోష్ఠ, నిర్మూల నివేదన భస్మదేవతః, క్షౌద్రయస్థిః, తి
 మిరస్థిః, దేవి దేవి దేవి: 2 బంధః, జన్మంతరాణి, దేవి విచరిత్రై.
 పరస్పర ప్రా, దేవి దేవి, దేవి విచరిత్రై, నిమిరస్థి, చరామి.

దేవతా: క్షౌద్రయస్థిః 2 తిమిరస్థిః 2 పృష్ఠస్థిః 2 బంధః 1
 పేర్ల దేవి, దేవి, దేవి దేవి: 2 బంధః, జన్మంతరాణి, దేవి విచరిత్రై (1)
 కలగలము, గర్భోష్ఠ నిర్మూల నిర్మూల నివేదన భస్మదేవతః, క్షౌద్రయస్థిః
 తిమిరస్థిః, దేవి దేవి దేవి: 2 బంధః, జన్మంతరాణి, దేవి విచరిత్రై.
 పరస్పర ప్రా, దేవి దేవి, దేవి విచరిత్రై, నిమిరస్థి, చరామి.
 కలగలము, గర్భోష్ఠ నిర్మూల నిర్మూల నివేదన భస్మదేవతః, క్షౌద్రయస్థిః
 తిమిరస్థిః, దేవి దేవి దేవి: 2 బంధః, జన్మంతరాణి, దేవి విచరిత్రై.
 పరస్పర ప్రా, దేవి దేవి, దేవి విచరిత్రై, నిమిరస్థి, చరామి.
 కలగలము, గర్భోష్ఠ నిర్మూల నిర్మూల నివేదన భస్మదేవతః, క్షౌద్రయస్థిః
 తిమిరస్థిః, దేవి దేవి దేవి: 2 బంధః, జన్మంతరాణి, దేవి విచరిత్రై.
 పరస్పర ప్రా, దేవి దేవి, దేవి విచరిత్రై, నిమిరస్థి, చరామి.

దేవతా: క్షౌద్రయస్థిః 2 తిమిరస్థిః 2 పృష్ఠస్థిః 2 బంధః 1
 పేర్ల దేవి, దేవి, దేవి దేవి: 2 బంధః, జన్మంతరాణి, దేవి విచరిత్రై (1)
 కలగలము, గర్భోష్ఠ నిర్మూల నిర్మూల నివేదన భస్మదేవతః, క్షౌద్రయస్థిః
 తిమిరస్థిః, దేవి దేవి దేవి: 2 బంధః, జన్మంతరాణి, దేవి విచరిత్రై.
 పరస్పర ప్రా, దేవి దేవి, దేవి విచరిత్రై, నిమిరస్థి, చరామి.
 కలగలము, గర్భోష్ఠ నిర్మూల నిర్మూల నివేదన భస్మదేవతః, క్షౌద్రయస్థిః
 తిమిరస్థిః, దేవి దేవి దేవి: 2 బంధః, జన్మంతరాణి, దేవి విచరిత్రై.
 పరస్పర ప్రా, దేవి దేవి, దేవి విచరిత్రై, నిమిరస్థి, చరామి.
 కలగలము, గర్భోష్ఠ నిర్మూల నిర్మూల నివేదన భస్మదేవతః, క్షౌద్రయస్థిః
 తిమిరస్థిః, దేవి దేవి దేవి: 2 బంధః, జన్మంతరాణి, దేవి విచరిత్రై.
 పరస్పర ప్రా, దేవి దేవి, దేవి విచరిత్రై, నిమిరస్థి, చరామి.

[illegible][illegible][illegible]

ಪ್ರತಿಭಾಷೆ - ಈ ಜ್ಞಾನವು ನಾನಂದಿ ಸ್ವಲ್ಪದ್ದು, ಜ್ಞಾನವಲ್ಲವೂ ವಾಂಸಾಹರ ದುರಿತವೊಂದು
ಮತ್ತು ಮನೋವಶವಾಗಿರುವುದು, ಇಂತಹವರು ಅಧಿಕಾರ ನಿರ್ವಹಿಸುವಾಗ

[illegible]

[illegible]

(23.5)

[illegible]

విశ్వానాథుని కవిత్వము గురించి వ్రాసినాడు.

ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಗಣ್ಯರು ನೀಡಿರುವ ಧನಿಕರ ವಿಶೇಷತೆ.

[illegible]

புறநாடுகளுக்கெல்லாம் செல்லும் வரலாறு 98.

[illegible][illegible][illegible][illegible]

128 X 82 1/2

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

[illegible][illegible]

(24)

[illegible]

శబ్ద గూఢ సముదాయము. (చిత్రకూటము) నీ క్రిందిన శబ్దములు.

ಪ್ರತಿಭಾವಂತರಾದವರನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು: ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು

తా. (నిగమశ్చితసా) నిగమశాం శితాంసీ, నిగమశితాంసీ షష్ఠీతత్పు
తుష్యు, తేషాం, నిగమశితసాం, నిగమ శితస-నిగమశితసా-నిగ
మశితసామ్, నిగమశితశ్చబ్జ, సకాశాంతనపుంసకలంగ పక్ష్యబహు
వచనాంతః. (ఆర్థం) ఆర్థం-ఆర్థ-ఆర్థానీ, ఆర్థశబ్దః ఆకాశాంత, పుం
లింగః ద్వివిధైకవచనాంతః. "ఆర్థౌబుధేయైరైవైవై ప్రయోజనసేవై
త్తిషు" ఇత్యమితి. (తైత్తి) తైత్తియ్యమ్, (నిగూఢం) నిగూఢం-నిగూఢా-
నిగూఢానీ, నిగూఢశబ్దః ఆకాశాంతః పుంలింగః ద్వివిధైకవచనాంతః.
(శ్రీవైపుండస్తవం) శ్రీవైపుండస్తా స్తవః, శ్రీవైపుండస్తవః, తం, శ్రీవైపుండ
స్తవం, షష్ఠీతత్పురుషమ్, స్తవం-స్తవో, స్తవానీ, శ్రీవైపుండస్తవశబ్దః ఆకాశా
ంతః పుంలింగః ద్వివిధైకవచనాంతః. (ఆకృత) ఆకృత-ఆకృతాతామీ-
ఆకృతత, దుకృష్ట-కరణి, ఇచ్చన్మన్మదాహి, అష్టనైవది లజ్జి ప్రథమపురు
షైకవచనాంతః. (యః) యః-యా-యే, యబ్జ, బ్జః దకాశాంతః పుం
లింగః ప్రథమైకవచనాంతః. (శ్రీయసే) శ్రీయసే-శ్రీయోభ్యాం-శ్రీయోభ్యః,
శ్రీయశ్చబ్దః సకాశాంతః నపుంసకలింగః బహువ్రేకవచనాంతః. (సజ్జనా
నామి) సంతప్తశ్రే జనాశ్చై సజ్జనా, విశేషణ పూర్వపదకర్తృభావయ
ము. సజ్జనస్త్ర, సజ్జనయోః-సజ్జనానామి, సజ్జనశబ్దః ఆకాశాంతః పుం
లింగః షష్ఠీబహువచనాంతః. (మూరాధీశమి) మూరస్సాధీశః, మూ
రాధీశః, తం, మూరాధీశమి, షష్ఠీతత్పురుషమ్, మూరాధీశ-మూరాధీశ-మూ
రాధీశానీ, మూరాధీశశబ్దః ఆకాశాంతః పుంలింగః ద్వివిధైకవచనాంతః.
(సురుతరదయాదుగ్ధసింధుమి) సురుతరాబసాదయాబ, సురుతరద
యా, విశేషణ పూర్వపదకర్తృభావయము. సురుతరదయైవదుగ్ధసింధుః,
సురుతరదయాదుగ్ధసింధుః, వేదభారణపూర్వపదకర్తృభావయము. తం,
సురుతరదయాదుగ్ధసింధుమి, సింధుః-సింధో-సింధానీ, సు
రుతరదయాదుగ్ధసింధుశబ్దః ఆకాశాంతః పుంలింగః ద్వివిధైక
వచనాంతః. (తం) తం-తే-తానీ, తబ్జ, బ్జః దకాశాంతః పుంలింగః ద్వి
విధైకవచనాంతః. (తాదే) తాదే-తాదేవతే, తాదామతే, తాద-స్తతా,
ఇచ్చన్మన్మదాహి, తతిష్ఠేవది లజ్జి ప్రథమపురుషైకవచనాంతః. (శ్రీ
వచ్చాంకమి) శ్రీవచ్చః, ఆంకః, యస్తనః, శ్రీవచ్చాంకః, షష్ఠీబహువ్రేక, శ్రీ
వచ్చాంకం-శ్రీవచ్చాంకా-శ్రీవచ్చాంకానీ, శ్రీవచ్చాంకశబ్దః ఆకాశాంతః పుం
లింగః ద్వివిధైకవచనాంతః. (సూతమతసరుభూతశీలైకధామి
సూతమతసరుభూతా, సూతమతసరుభూత, సూతమతసరుభూతయోః శీలైక, శీలైక

గురు బ్లాత్ర శీలం, పశ్చిమపురుషము, శ్రుతీనా మతం, శ్రుతిమతమే, పశ్చిమ
పురుషము శ్రుతి మతంబవతీ నరు బ్లాత్ర శీలంబ, శ్రుతిమత గురు
బ్లాత్ర శీలం, నరు శ్రుతిమత - శీలస్య ఏకం ధామ, శ్రుతిమత నరు
బ్లాత్ర శీలైకధామ, పశ్చిమపురుషము, ఏకంబవతీ ధామ బ ఏకధామ,
విశేషవిషయ పదకర్మ ధారయము ధామ - ధామని - ధామని, శ్రుతిమత -
శీలైక ధామని శబ్దః నకారాత నపుంసకలంకః ప్రథమైకవచనా తః "గృహ
దేవ వ్యాధా ప్రభావా ధామని" ఇతిమతః. కూర + ఆదేశం, కూరార్థశమ్ నేవ
క్షదశ్చ నంధి. గురు + బ్లాత్ర, గురుబ్లాత్ర, 'భేద' (6-1-71) ఆమ సూత్రముచే,
ప్రాప్తమునకు పరకారము పరమైనదిగాన తుగగమును తీసివేసినది. మండా
బావము. తేదాంతములందు నిసూధ మై యున్న భావములను విశదకరింప
దలచి సత్పురుషుల శ్రేయస్సుకై శ్రీకృష్ణార్జునవచనము ఆనుగ్రహించిన
వాడును, గొప్ప దయా సముద్రులును, శాస్త్ర సిద్ధ మైన ఆచారాలక్షణము
లను శిష్యులక్షణములన్నీ కలగజేయు ముఖ్య వాసన వైసిన వాడును, అస
కూరత్రుభూమి ను స్త్రవించుచున్నాను, ఆని భావము.

అర్చనా తత్త్వం

ఆర్యాంశో యత్పద సతః జిహ్వంధృ మూత్రి పూర్వో

మూర్ఖా యస్మాన్వయ మవగతా దేశికా ముక్తి మామూ

సోఽయం రామానుజ ముని రపి స్వీయ ముక్తిం కరస్థం

యత్సంబంధా దమనుత కథం వర్జ్యతే కూర నాథః॥

పదవిభాగము - ఆర్యాంశః, యత్పద సతః జిహ్వంధృ, మూత్రి, పూర్వో, మూర్ఖా,
యస్మాన్వయం, ఉపగతా, దేశికా, ముక్తిం, ఆపుః, సో, ఆయం, రామానుజ
మునిః, ఆపి, స్వీయ ముక్తిం, కరస్థం, యతీసంబంధా తః, ఆమనుత, కథం,
వర్జ్యతే, కూర నాథః.

అర్థము. ఆర్యాంశః తదు వాచి వారు, యత్పద సతః జిహ్వంధృ, యతః ఏరా
మాను బులయొక్క పద సతః జిహ్వంధృః త్రిపదపద్యముల కంటెనా, ఆశ్రీ
త్వం ఆశ్రయించి, పూర్వో - పూర్వమైన, దేశికాః - ఆచారాలు, యస్మాన్ - ఏరామాను
బుల యొక్క, మూర్ఖా - శితస్సుచేత, ఆన్వయం - సంబంధమును, ఉపగతాః -
పొందిన వాత్రై, ముక్తిం - మోక్షమును, ఆపుః - పొందినా, సోఽయం - ఈ రామా
నుజ ముని ఆపి - త్రిమద్రా మానుజ మునియను, యతీసంబంధా తః, యతః ఏరా
రత్రా బ్రానులయొక్క, సంబంధాతః సంబంధము వలన, స్వీయ ముక్తిం, స్వీయా
తమదైన, ముక్తిం - మోక్షమును, కరస్థం - చేతియందు ఉన్నదానినిగా, ఆమనుతః
భావించినా (ఆశ్రీ) కూర నాథః - కూరత్రుభూమి, కథం - ఏకధముగా, వర్జ్యతే - వర్జి

పబడును! వర్ణింపబడుట సోభ్యము, సోభ్యము.

అకాంక్ష, కథం వర్ణ్యతే? ఎట్లు వర్ణింపబడును? కః? ఎవడు(బ్ర) కౌరవనాథః, మార
త్రాభ్యను, మారనాథః, సుప్రథమావకర్తృ పదము, కథం వర్ణ్యతే సుక్రియాపదే
ము ఉన్నదిగనుక కేర్లక కర్తరి ప్రయోగము, ఆమనుతఃభావించెనో? కః? ఎవడు(బ్ర)
సః ఆయం తామానుజ మునిః ఆపః, తియోత్ర ము ద్రా మానుజ మునియును, కంఠో
నిని న్వియ ముక్తింః తమదైన మోక్షమును, కథంభూతంః, ఎట్టదానిగా, కరస్థంః
చేతియందు ఉన్నదానిగా, తామానుజ మునిః, సుప్రథమావకర్తృపదము, స్వీయ
ముక్తిం, కరస్థం, సుద్వితీయాంత కర్తృపదము ఆమనుతః సుక్రియాపదము,
ఉన్నది గనుక సకర్తృక కర్తరి ప్రయోగము, కస్మాత్-ఎందువలన? యతః సంబంధతః
సకారప్రాభ్యనుల సంబంధమువలన, తిపుః-తొందిరాక, ఎవరు పుర్యదేశికాః-
పూర్వదైన ఆచార్యులు, కంఠో-మోక్షమును, కథంభూతంః-ఎట్టదానిగా
ఉపగతాః-తొందినవారై, కంఠో-దెనిసి, న్యాయంః-సంబంధమును కేన-దెనిచెనో? మో
క్షా-శిరస్సు చేత, కస్మి-ఎవనియొక్క, యస్యః ఏ తామానుజులయొక్క, కింకృ
త్వా-ఏమిచేసి, తిక్రతః-తిక్రయించి, కింఠో-దెనిసి, యతః పదసరసిజద్యుద్ధం, ఏతా
మానుజుల యొక్క ప్రేరేపకములగుటచే, కః? ఎవడు త్ర్యంబః-తరువాతివారు,

పుర్యదేశికాః, సుప్రథమావకర్తృపదము, ముక్తిం, సుద్వితీయాంత కర్తృపద
ము తిపుః, సుక్రియాపదము ఉన్నది గనుక సకర్తృక కర్తరి ప్రయోగము, త్ర్యం
బః, సుప్రథమావకర్తృపదము, యతః పదసరసిజద్యుద్ధం, ముక్తిం, సుద్వితీయాం
తకర్తృపదము తిపుః, సుక్రియాపదము ఉన్నది గనుక సకర్తృక కర్తరి ప్రయోగము

శబ్దరూప సమాసములు, (త్ర్యంబః) త్ర్యంబ-త్ర్యంబః, త్ర్యంబః, త్ర్యంబీ శబ్దః, చ
కారాంతః పుంసంగః, ప్రథమాబమ వచనాంతః, (యచ్చదే సరసిజద్యుద్ధం) యస్య
పదే, యచ్చదే, షష్ఠీతత్పురుషము, యచ్చదేవ సరసిజే, యచ్చదే సరసిజే, వేదాన
తపూర్వ పదకర్తృధారయము, యచ్చదే సరసిజయోద్ధం, యచ్చదే సరసిజద్యుద్ధం
ద్యుద్ధం, షష్ఠీతత్పురుషము, ద్యుద్ధం-ద్యుద్ధే-ద్యుద్ధాని, యచ్చదే సరసిజద్యుద్ధం
శబ్దః, కారాంతః పుంసంగః, ద్వితీయైక వచనాంతః, (త్రీ-ప్ర) ప్రేయము,
(పుర్య) పుర్యః-పుర్య-పుర్యే-పుర్యా, పుర్యశబ్దః, కారాంతః పుంసంగః, ప్రథమాబమ
వచనాంతః, (మూర్ఖ) మూర్ఖ-మూర్ఖా-మూర్ఖభా-మూర్ఖభిః, మూర్ఖాశబ్దః, నకారాంతశత్రు
శబ్దాంగః, పుతీయైక వచనాంతః, 'ప్రథమంగం శిరశ్చిర్మ మూర్ఖ నా మస్తకాఽప్రి
యాచి' విశ్రువతః-(యస్య) యస్య-యమో-యేషామి, యచ్చ శబ్దః, కారాంతః పుం
సంగః, షష్ఠీక వచనాంతః, (న్యాయం) న్యాయం-న్యాయో-న్యాయాని, న్యాయశబ్దః,
కారాంతః పుంసంగః, ద్వితీయైక వచనాంతః, (ఉపగతాః) ఉపగతాః-ఉపగతాః-ఉపగ
తాః, ఉపగతశబ్దః, కారాంతః పుంసంగః, ప్రథమాబమ వచనాంతః, (దేశికాః) దేశికాః-
దేశికాః, దేశిక శబ్దః, కారాంతః పుంసంగః, ప్రథమాబమ వచనాంతః, (ముక్తిం)
ముక్తిం-ముక్తి-ముక్తిః, ముక్తి శబ్దః, వికారాంతశ్చిలంగః, ద్వితీయైక వచనాంతః, (తిపుః)

అవ-అవయ-అపు: అప్తి-వ్యతి ఇప్తస్యాద్ధావా పరశ్చైతది లటి ప్రథమపురు
 వ బహువచనం (స) స-తా-తే తప్తబ్ధ: వతాతాత: పుంలంగ: ప్రథమైకవచ
 నాంత: (అయిమి) అయి-ఇహ-ఇమే. ఇదం శబ్ద: మతాతాత: పుంలంగ: ప్రథ
 మైక వచనాంత: (తామయజమయి) మయి-మయి-మయయి, తామయజమయి శబ్ద:
 ఇతాతాత: పుంలంగ: ప్రథమైకవచనాంత: (అపి) అప్తయమి (స్మియ ముక్తిమి) స్మి
 యాబ సా ముక్తిప్త స్మియ ముక్తి: తరి, స్మియ ముక్తిమి, స్మియ ముక్తిర- స్మియ
 ముక్తి- స్మియ ముక్తి: స్మియ ముక్తి శబ్ద: ఇతాతాతప్రలంగ: ద్వివీమైకవచనా
 త: (కరస్మామి) కరేచిష్ట తితి కరస్మా తం కరస్మామి. అవదవమవయి, కరస్మా-
 కరస్మి-కరస్మా: కరస్మా శబ్ద: ఇతాతాతప్రలంగ: ద్వివీమైకవచనాంత: (య
 త్పంబంధాత్) యస్య సంబంధ: య త్పంబంధ: తస్మాల్ య త్పంబంధాత్. శత్రో
 తత్ప రుషయి సంబంధాత్- సంబంధాభ్యుం- సంబంధేభ్యు: య త్పంబంధ శబ్ద:
 ఇతాతాత: పుంలంగ: పంచమైకవచనాంత: (అమను త) అమనుత-అమన్మాతాం-
 అమన్మత. మను అవబాధనీ ఇప్తిస్యాద్ధావా. పరశ్చైతది లటి ప్రథమపురుషైక
 వచనమి. (అపి) అప్తయమి (వర్తతే) వర్తతే- వర్తేతే- వర్తేతే- వర్తేతే. వర్త-వర్తనీ ఇప్తి
 స్యాద్ధావా కర్తవీ అప్తనీతది లటి ప్రథమైకవచనమి. (కూరనాథ) కూరనాథా, కూరనాథ:
 కూరనాథ: శీష్యో త శ్చురుషయి, కూరనాథ: కూరనాథే- కూరనాథా, కూరనాథ
 శబ్ద: ఇతాతాత: పుంలంగ: ప్రథమైకవచనాంత: అర్థంబ: + యతీ అర్థాయ
 యతీ తువ్యయి అవ్యయి నుణసంధి, యస్య అన్వయం, యస్యన్వయం, సంబంధ
 సంధి, రంభయి + దేశికా: రంభయిదేశికా: దేశికా: + ముక్తి, దేశికా ముక్తిమి, సంబంధ
 వయి, స: + అయం, సోమయమి రుప్తయి, తప్తయి నుణసంధి పూర్వరూపసంధి, సం
 బంధా లీగి అమనుత, సంబంధా దమనుత, జన్మసంధి.

సందర్శనాదిలంకారము. మండాత్రాస్త్ర వృత్తయి. * మండాత్రాంతా జలధిపద్యై:
 మేఖా నహా తాతీసుతా వేత్: మ-భ-న-త-త- న గణంధుమి 4-6-7
 అక్షరములు యతిస్కేనములు. తర్జాయాలంకారము. * తర్జాయా యది తర్జా
 యేజైకసానక సంత్రయి. * తమధామనుజుల శిష్యసంబంధమువల్ల
 పూర్వులును వారి చిహ్నసంత్రయంబులను వలన తమ వాణి వాసుమ ము
 క్తిని పొందుట. అట్టి తామనుజులు కూతేళుల సంబంధము వలన తమ
 ముక్తిని కరస్మ ముగా వలయుకొనుట. అయి, అనేకా శిష్యము న్నిది.

భావము తమ శిష్యులను తమచిహ్నముల సంబంధము వలనను, తమ
 పూర్వజాతులను తమ శ్రుతుముక్తి శిష్యసంబంధమువలనను అభ్యవేష
 జేసిన (ఎంతెరుమానాడు) ప్రముదా మానుజులుకూడ కూరత్రాత్రానుల
 సంబంధమువలననే తమకు ముక్తి నిచ్చయియున్న భావించినట్లే
 ఇతిహాసమున్నది. అట్టి కూరత్రాత్రానీ, నాపు తనమును మనము,
 పమన వర్తింపగలము? ఏమియై కడకుడవె పిరుమి పుగళానీ
 అని మన మాటలకు మించిన పెద్ద యజ్ఞస్థ గల వాడుగదావా!